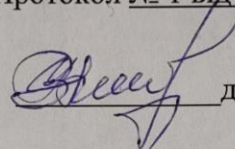

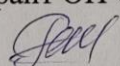
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В. о. директора ННІ неперервної освіти і туризму
д.ю.н., проф. Гриценко І.С.
«26 му» вересня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри готельно-ресторанної
справи та туризму
Протокол № 1 від « 26 » вересня 2022 р.
Завідувач кафедри

 д.е.н., професор, Левицька І.В.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Готельно-ресторанний бізнес»
 к.е.н., доцент Гопкало Л.М.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУРОРТНА СПРАВА**

Спеціальність 241 Готельно – ресторанна справа
Освітня програма Готельно – ресторанний бізнес
Факультет (ННІ) ННІ неперервної освіти і туризму
Розробник: д.е.н., професор Левицька І.В.

1. Опис навчальної дисципліни

«КУРОРТНА СПРАВА»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	241 «Готельно-ресторанна справа»	
Освітня програма	«Готельно-ресторанний бізнес»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	I курс	
Семестр	2	
Лекційні заняття	26 год.	
Практичні, семінарські заняття	26 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	98 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» є формування уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання з організації і розвитку рекреаційних систем.

Завдання: студенти мають вивчити особливості й закономірності розвитку рекреаційних систем та їхніх підсистем, механізми та стратегії вдосконалення суспільної практики щодо відновлення здоров'я людини.

Студенти повинні знати:

- визначення теоретичних основ формування, динаміки, структури рекреаційних систем, їх територіальної диференціації й інтеграції у сучасних конкретних умовах;
- дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення та функціонування рекреаційних систем;
- аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури рекреаційних систем України;
- обґрунтування рекреаційного районування з метою визначення рекреаційних функцій території і тенденцій їх зміни;
- розробка принципів вдосконалення системи збалансованого забезпечення рекреаційних потреб населення України та раціонального використання національних рекреаційно-туристичних ресурсів.

вміти:

- формування у здобувачів вищої освіти умінь і навичок щодо аналізу сучасного стану та ефективного й оптимального розвитку і розміщення всіх складових рекреаційних систем;
- засвоєння здобувачами вищої освіти основних принципів діяльності людини при здійсненні рекреаційного процесу, визначенні ролі суспільства й природних рекреаційних ресурсів у забезпеченні рекреаційних потреб;
- опанування теоретичними знаннями з організації і розвитку рекреаційних систем в Україні та світі;
- засвоєння теоретичних положень щодо формування спеціалізованих рекреаційних систем різного територіального охоплення;
- опанування методами визначення ємності території і максимально допустимих рекреаційних навантажень.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами, до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера.

ЗК 4. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел. ЗК 5. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації.

фахові компетентності:

ФК 3. Вміння визначати функціональні області суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу та зв'язки між ними

ФК 4. Здатність управляти суб'єктом готельного та ресторанного бізнесу та його підрозділами через реалізацію функцій менеджменту

ФК 5. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

ФК 6. Здатність планувати та управляти часом

ФК 14. Здатність аналізувати зовнішнє середовище суб'єкта готельного та ресторанного бізнесу, виявляти тенденції його зміни та використовувати управлінські технології впливу на його окремі складові

ФК 15. Здатність обирати та використовувати програмне забезпечення для вирішення прикладних задач у функціональних областях

ФК 16. Здатність здійснювати організаційне проектування робіт, застосовувати інформаційні технології в управлінні суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» полягають:

ПРН 1 Знання та розуміння оцінки впливу макро-, мета-, мікроекономічного середовища на функціонування суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу

ПРН 2 Знання та розуміння економічних основ функціонування організації з метою прийняття рішень, планування діяльності та контролю в готельному та ресторанному бізнесі

ПРН 9 Здатність забезпечувати безпечність праці з дотриманням правил техніки безпеки

ПРН 10 Здатність розробляти бізнес-плани створення та розвитку нових організацій, напрямів діяльності, продукції (товарів, послуг)

ПРН 11 Здатність здійснювати маркетингові дослідження для розробки та реалізації маркетингової політики, організації та контролю маркетингової діяльності, проводити рекламні кампанії, презентації, включаючи роботу на спеціалізованих виставках

3. Програма та структура навчальної дисципліни :

АТЕСТАЦІЯ 1. Теорія та методологія рекреології. Особливості рекреаційної діяльності.

Тема 1. Теоретичні засади «рекреології та курортної справи» Загальні уявлення про рекреацію.

Предмет та завдання курсу. Рекреація та рекреалогія. Проблеми визначення предмету рекреології. Завдання курсу.

Становлення рекреалогії як самостійної дисципліни. Основні концепції рекреалогії: гуманоцентрована, економоцентрована та антропологічна. Основні напрямки розвитку рекреалогії. Зв'язок рекреалогії з іншими науками. Специфіка зв'язків рекреалогії з антропоєкологією, валеологією та демографією.

Актуальні питання рекреаційних досліджень в Україні. Оцінка рекреаційних ресурсів та ефективність їхнього використання. Визначення рекреаційної ємкості територій. Рекреаційне районування країни. Прогнозування та оптимізація розвитку рекреаційної сфери. Збільшення рекреаційного потенціалу. Вивчення рекреаційного попиту та рекреаційних потреб. Основні підходи до рекреаційних досліджень: генетичний,

deskриптивний, детермінований, діалектичний, інтегральний, казуальний, композиційний, раціоналістичний, системний, конструктивний, суб'єктивний, холістичний, екологічний, емпіричний.

Рекреація як соціокультурний феномен сучасного світу. Поняття рекреація. Погляди щодо розуміння рекреації. Рекреалогія та рекреаційна географія. Рекреація і туризм: спільне та відмінне. Основні фази рекреації: образ, ситуація, слід.

Соціально-економічна сутність та основні функції рекреації: медико-біологічна, соціокультурна, економічна функція рекреації. Загальні тенденції розвитку рекреації.

Рекреація та відпочинок: спільне та особливе. Види діяльності людини під час відпочинку. Рекреаційне підприємство та рекреаційне господарство. Зони рекреації.

Тема 2. Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Поняття господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння. Погляди на рекреаційну освоєність.

Категорія «вільний час». Класифікації часу. Час соціальний та особистий. Час активної діяльності та відпочинку. Час виробничої діяльності та неприбутковий час. Структурований та неструктурований час. Добовий соціальний час. Відмінності рекреаційного та вільного часу. Рекреаційний час протягом життя людини. Функції рекреаційного часу та типи рекреації.

Рекреаційний час рекреантів та рекреаційний час організаторів відпочинку. Основні властивості рекреаційного часу. Ієрархічність, квантовість, мінливість та функціональність рекреаційного часу. Рекреаційний простір. Формування рекреаційного простору. Діяльність по організації рекреаційного простору. Специфіка зв'язку рекреаційного часу та рекреаційного простору.

Тема 3. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.

Поняття рекреаційний потенціал. Рекреаційний потенціал як умова розвитку рекреації. Основні властивості рекреаційного потенціалу. Природно-рекреаційний потенціал як передумова розвитку туризму. Оцінки рекреаційного потенціалу: рельєф, клімат, вода, мінеральна вода, флора та фауна, природні ресурси, культурно-історичні ресурси.

Поняття «рекреаційні ресурси». Рекреаційні ресурси як частина рекреаційного потенціалу. Уявлення про якість рекреаційних ресурсів. Основні розуміння рекреаційних ресурсів. Поняття «природні умови». Природні рекреаційні ресурси. Соціально-історичні рекреаційні ресурси. Рекреаційна ємкість та рекреаційний потенціал.

Поняття Туристські ресурси. Властивості туристських ресурсів. Погляди щодо розуміння туристських ресурсів.

Тема 4. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.

Рекреаційні потреби людини. Рекреаційні потреби суспільства. Генеза рекреаційних потреб. Елементарна соціальна стратифікація рекреаційних потреб. Фактори формування рекреаційних потреб. Аналіз рекреаційних потреб.

Класифікаційні підходи до рекреаційної діяльності: за головним мотивом рекреації; за характером використання рекреаційних ресурсів; за правовим статусом; за тривалістю; за територіальною ознакою; за сезонністю; за характером організації; за віковою структурою; за кількістю учасників; за рухливістю; за суб'єктністю; за використанням транспортних засобів.

Фактори формування структури рекреаційної діяльності (бюджет вільного часу, матеріальні можливості, інтереси рекреантів). Елементарне рекреаційне заняття. Тип рекреаційної діяльності. Рекреаційний цикл. Цикли рекреаційної діяльності. Рекреаційний режим. Рекреаційний кластер. Міжрегіональний рекреаційний комплекс. Основні тенденції в розвитку рекреаційної діяльності.

Тема 5. Принципи та методи комплексної оцінки рекреалогії.

Антропоцентричні та натуроцентричні моделі рекреаційної діяльності. Поняття рекреаційне проектування. Принципи ієрархії рекреаційної діяльності. Діяльнісно-ландшафтний принцип рекреаційного проектування.

Уявлення про елементарні рекреаційні заняття (ЕРЗ). Типи рекреаційної діяльності. Основи типізації рекреаційної діяльності. Класи ЕРЗ: цільові, додаткові, суміжні. Властивості ЕРЗ: альтернативність, взаємозалежність, рекреаційний режим, несумісність. Атрактивність ЕРЗ.

Поняття «цикл рекреаційних занять» (ЦРЗ). Основні вимоги ЦРЗ: корисність, атрактивність. Класифікація ЦРЗ: добовий, тижневий, річний, життєвий. Принципи конструювання ЦРЗ.

Тема 6. Природо-ресурсна база рекреації.

Поняття «природні умови». Основні компоненти природних умов та їхній вплив на господарську діяльність.

Структура основних туристично-рекреаційних ресурсів. Основні лікувально-оздоровчі комплекси в Україні.

Тема 7. Рекреаційна система як об'єкт рекреології.

Концепція рекреаційних систем В.Преображенського. Поняття «рекреаційна система». Основні підсистеми рекреаційної системи. Основні види взаємодії підсистем рекреаційної системи: культурна, міжособистісна, соціальна, соціально-політична, економічна. Властивості рекреаційних систем: цілісність, динамічність, надійність, ефективність, ієрархічність. Оцінки ефективності рекреаційних систем.

Територіальні рекреаційні системи. Територіальний характер рекреаційних систем (ТРС). Уявлення про ТРС. Погляди на розуміння ТРС. Особливості вивчення ТРС. Головні завдання ТРС. Основні функції ТРС: економічна, бюджетна, соціальна. Основні фактори територіальної організації рекреаційного господарства.

АТЕСТАЦІЯ 2. Рекреаційні ресурси. Перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства.

Тема 8. Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів.

Характеристика підсистем територіальних рекреаційних систем. Рекреанти як основний компонент рекреаційної системи. Основні класифікації рекреантів. Спільні риси рекреантів. Природні і культурні комплекси. Основні властивості природних і культурних комплексів в рекреаційній системі. Форми інкорпорації природних і культурних комплексів до системи туристсько-рекреаційного обслуговування. Технічні комплекси. Обслуговуючий персонал. Органи управління

Тема 9. Природні рекреаційні ресурси та умови України.

Наукові підходи до оцінки природно-рекреаційних ресурсів.

Особливості медико-біологічної та психолого-естетичної оцінки рекреаційних ресурсів. Технологічна та економічна оцінка природно-рекреаційного потенціалу рекреаційних територій.

Тема 10. Історико-культурні ресурси України.

Валеологічні напрями розвитку рекреації. Компенсаторний вплив кольоротерапії і арт-терапії. Апітерапія та анімалотерапія як заходи оздоровчої рекреації.

Тема 11. Медико-екологічні проблеми України.

Кліматоутворюючі рекреаційні ресурси. Медико-кліматична характеристика основних природних зон.

Характеристика водних рекреаційних ресурсів України.

Тема 12. Курортно-оздоровчі заклади України.

Історія розвитку бальнеології в Україні та характеристика мінеральних вод. Види лікувальних грязей та інших природних джерел. Торф'яні, сапропелеві, сульфідно-мулові, сопкові грязі. Озокеритотерапія, парафілотерапія, літотерапія.

Характеристика біотичних рекреаційних ресурсів. Ландшафт та його вплив на організацію туристичної діяльності. Рекреаційні ландшафти.

Тема 13. Туризм, як галузь рекреації. Туризм і економіка.

Поняття вид туризму. Основні критерії класифікації туризму за видами. Шість видів туризму. Особливості класифікації туризму за формами. Основні класифікації туризму за формами.

Основні підходи до визначення туристського регіону. Фактори формування туристського регіону. Статичні та динамічні фактори. Екзогенні та ендогенні фактори. Туристський регіон та регіональний туризм. Особливості розвитку регіонального туризму. Умови розвитку регіонального туризму.

Поняття «туристський центр». Основні підходи до вивчення туристських центрів. Поняття «центр туризму» та «туристський центр». Типологія туристських центрів. Фактори формування туристських центрів.

Тема 14. Рекреаційне районування України.

Загальні засади та основні схеми рекреаційного районування. Особливості міжнародних рекреаційних потоків.

Сучасні рекреаційні комплекси України. Рекреаційний потенціал різних регіонів України, сучасний рівень його використання.

Територіальна структура рекреаційного комплексу України. Існуючі підходи до рекреаційного районування України. Південний рекреаційний район. Карпатський рекреаційний район. Поліський рекреаційний район. Інші рекреаційні райони.

Тема 15. Характеристика основних рекреаційних зон України.

Характеристика рекреаційних зон. Рекреаційне природокористування як об'єкт дослідження. Охорона природи на рекреаційних територіях.

Рекреація в світовій концепції сталого розвитку. Міжнародне регулювання і управління рекреаційною галуззю.

Державне регулювання рекреаційної галузі в Україні.

Тема 16. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства України на сучасному етапі.

Початок сталого розвитку рекреаційної сфери в Україні. Формування ринкових механізмів функціонування рекреаційних комплексів.

Проблеми координації рекреаційної сфери. Перспективи розвитку рекреаційної галузі в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Атестація 1.												
Теорія та методологія рекреології. Особливості рекреаційної діяльності.												
Тема 1. Теоретичні засади «рекреології та курортної справи» Загальні уявлення про рекреацію.	8	1	1			6						
Тема 2. Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.	8	1	1			6						
Тема 3. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	10	2	2			6						
Тема 4. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.	10	2	2			6						
Тема 5. Принципи та методи комплексної оцінки рекреології.	8	1	1			6						
Тема 6. Природо-ресурсна база рекреації.	8	1	1			6						

Тема 7. Рекреаційна система як об'єкт рекреології.	10	2	2			6						
Разом	62	10	10			42						
Атестація 2. Рекреаційні ресурси. Перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства.												
Тема 8. Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів.	8	1	1			6						
Тема 9. Природні рекреаційні ресурси та умови України.	8	1	1			6						
Тема 10. Історико-культурні ресурси України.	10	2	2			6						
Тема 11. Медико-екологічні проблеми України.	10	2	2			6						
Тема 12. Курортно-оздоровчі заклади України.	10	2	2			6						
Тема 13. Туризм, як галузь рекреації. Туризм і економіка.	10	2	2			6						
Тема 14. Рекреаційне районування України.	10	2	2			6						
Тема 15. Характеристика основних рекреаційних зон України.	10	2	2			6						
Тема 16. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства України на сучасному етапі.	10	2	2			6						
Разом	88	16	16			54						
Усього годин	150	30	30			98						

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні засади «рекреології та курортної справи» Загальні уявлення про рекреацію.	2	
2	Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.	2	
3	Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	2	
4	Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.	2	

5	Принципи та методи комплексної оцінки рекреології.	2	
6	Природо-ресурсна база рекреації.	2	
7	Рекреаційна система як об'єкт рекреології.	2	
8	Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів.	1	
9	Природні рекреаційні ресурси та умови України.	1	
10	Історико-культурні ресурси України.	2	
11	Медико-екологічні проблеми України.	2	
12	Курортно-оздоровчі заклади України.	2	
13	Туризм, як галузь рекреації. Туризм і економіка.	2	
14	Рекреаційне районування України.	2	
15	Характеристика основних рекреаційних зон України.	2	
16	Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства України на сучасному етапі.	2	
	Разом	30	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні засади «рекреології та курортної справи». Загальні уявлення про рекреацію.	6	
2	Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.	6	
3	Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	6	
4	Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.	6	
5	Принципи та методи комплексної оцінки рекреології.	6	
6	Природо-ресурсна база рекреації.	6	
7	Рекреаційна система як об'єкт рекреології.	6	
8	Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів.	6	
9	Природні рекреаційні ресурси та умови України.	6	
10	Історико-культурні ресурси України.	4	
11	Медико-екологічні проблеми України.	6	
12	Курортно-оздоровчі заклади України.	6	
13	Туризм, як галузь рекреації. Туризм і економіка.	6	
14	Рекреаційне районування України.	6	
15	Характеристика основних рекреаційних зон України.	6	
16	Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства України на сучасному етапі.	6	
	Разом	98	

7.

Індивідуальні завдання

Теми рефератів:

1. Структура рекреаційного часу протягом життя людини.

2. Основні екологічні закони.
3. Особливості рекреаційного поділу України.
4. Екологічні проблеми рекреаційної діяльності.
5. Класифікація і рекреаційне використання охоронних природних територій.
6. Рекреація і туризм як пріоритети суспільного розвитку.
7. Зв'язок рекреалогії з курортологією та валеологією.
8. Взаємозв'язок рекреаційної діяльності із географічними особливостями будь-якої області України» (за вибором).
9. Вплив рекреаційної діяльності на природні комплекси.
10. Курортна справа та її особливості

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) «Рекреаційне районування території України»

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. ІНДЗ виконується самостійно. На початку семестру кожен студент отримує тему ІНДЗ, що відповідає проблематиці практичних занять та лекційного курсу. Студент має право самостійно обрати тему ІНДЗ заздалегідь узгодивши її з викладачем. Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання. Оцінка за ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Під час написання ІНДЗ студент повинен опрацювати не менше п'яти джерел з відповідними посиланнями на них у тексті роботи. ІНДЗ складається з титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності).

Вступ має розкривати актуальність обраної теми, її проблематику та мету завдання.

Основна частина має містити викладення матеріалу теми.

У висновку потрібно висловити міркування стосовно досягнення мети роботи.

У друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 7 – 10 ст. Орієнтовна кількість сторінок у структурі ІНДЗ становить: вступ – 1 ст.; основна частина 5 – 8 ст.; висновок – 1 ст.; список використаної літератури – 1 ст.

Зміст завдання. Використовуючи схему аналізу рекреаційних районів виконати наступне завдання (розкрити предмет дослідження) (перелік у табл. № 1).

Схема аналізу рекреаційних районів та підрайонів

1. Обґрунтування вибору району чи підрайону для аналізу.
2. Географічне положення району чи підрайону.

3. Природні умови (загальна фізико-географічна структура):
 - а) рельєф;
 - б) кліматичні особливості;
 - в) флора та фауна;
 - г) ландшафтна структура;
 - д) охоронні природні території та пам'ятки природи.
4. Демографічна характеристика.
5. Стисла історія формування і розвитку регіону.
6. Етнографічні особливості.
7. Історико-культурна спадщина.
8. Природні та історико-культурні об'єкти всесвітнього значення.
9. Туристсько-рекреаційні ресурси. Види рекреації і туризму.
10. Матеріально-технічна база рекреації і туризму.
11. Основні туристські центри регіону та їхня специфіка.
12. Основні напрямки туристських потоків у регіоні.
13. Оцінка соціально-економічного та екологічного становища.

Таблиця 1 – Перелік завдань

1. Визначити сучасний стану та перспективи розвитку рекреаційної сфери	6. Визначити переваги та недоліки регіону у порівнянні з іншими.
2. Розкрити основні параметри формування рекреаційного попиту (географічні, часові, видові, соціальні).	7. Розробити сценарій розвитку регіону та його складових як туристських центрів.
3. Проаналізувати та охарактеризувати структури реального та потенційного попиту (з боку місцевого населення, сусідніх регіонів, віддалених регіонів, іноземних туристів).	8. Визначити основні туристські центри та напрямки діючих та перспективних туристських потоків з метою оцінки можливих соціально-економічних та екологічних наслідків.
4. Охарактеризувати можливості інфраструктури (обсяги та якість місць розміщення, підприємства та ін..)	9. Визначити провідні та підлеглі групи рекреаційних ресурсів.
5. Визначити туристську спеціалізацію району, його місце на внутрішньому та міжнародному ринку.	10. Виявити пріоритетні види туризму, що визначають унікальність району.

Перелік рекреаційних районів та підрайонів України

Рекреаційні райони
Одеський
Приазовський
Придніпровський

Донецький
Придністровський

Перелік рекреаційних районів України за І.В. Смаль

Столичний	Слобожанський
Волинський	Донецький
Карпатський	Приазовський
Подільський	Причорноморський
Придніпровський	

ПРИМІТКА. З метою запобігання дублювань індивідуальний варіант завдання узгоджується з викладачем.

8. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Які фактори обумовили розвиток рекреалогії та курортної справи як самостійної дисципліни?
2. Охарактеризуйте взаємозв'язок рекреалогії з іншими науками.
3. Що складає предмет вивчення рекреалогії та курортної справи?
4. Основні завдання рекреалогії, курортної справи та рекреаційних досліджень. Яким чином відбувалася еволюція сенсу рекреації?
5. Що відрізняє рекреацію і відпочинок?
6. Назвіть та охарактеризуйте основні типи рекреації.
7. Які функції виконує рекреація?
8. Які види діяльності людини під час відпочинку Вам відомі? Охарактеризуйте.
9. Назвіть та охарактеризуйте три фази рекреації.
10. Що відноситься до загальних передумов розвитку рекреалогії?
11. Що відносять до об'єкту та предмету рекреалогії?
12. Який існує взаємозв'язок між рекреалогії та іншими дисциплінами рекреаційного напрямку?
13. Яке місце займає відпочинок у рекреалогії?
14. Які існують види діяльності людини під час відпочинку як наукові положення рекреалогії?
15. Що відноситься до загальних передумов розвитку рекреалогії?
16. Що відносять до об'єкту та предмету рекреалогії?
17. Який існує взаємозв'язок між рекреалогії та іншими дисциплінами рекреаційного напрямку?
18. Яке місце займає відпочинок у рекреалогії?

19. Які існують види діяльності людини під час відпочинку як наукові положення рекреалогії?
20. Яке значення має «позаробочий і вільний час» та «рекреаційний час» для людини?
21. Надати характеристику структури рекреаційного часу за життя людини.
22. Які існують функції рекреаційного часу?
23. Як характеризується ієрархічна побудова рекреаційного часу та рекреаційного простору?
24. Яка існує класифікація функцій рекреалогії?
25. Навести особливості медико-біологічної функції.
26. Яке значення має культурно-виховна функція?
27. Яке значення має економічна функція?
28. В чому полягає різниця між «рекреаційним потенціалом» та «рекреаційними ресурсами»?
29. Що таке «рекреаційний потенціал»?
30. Охарактеризуйте особливості оцінки рекреаційного потенціалу.
31. Що включає поняття «рекреаційні ресурси»?
32. Яким чином співвідносяться рекреаційні і туристські ресурси?
33. Назвіть та охарактеризуйте основні фактори, що визначають рекреаційні потреби.
34. Основні рівні вияву рекреаційних потреб.
35. Охарактеризувати співвідношення індивідуальних, групових та суспільних рекреаційних потреб.
36. Структурні особливості рекреаційної діяльності.
37. Які функції властиві рекреаційній діяльності?
38. Основні тенденції еволюції рекреаційної діяльності.
39. В чому виявляються основні класифікаційні підходи до рекреаційної діяльності?
40. Назвіть основні типи туристів.
41. Що таке цикл рекреаційної діяльності (ЦРД)?
42. Які види ЦРД Вам відомі?
43. Характеристика основних циклів рекреаційної діяльності.
44. Який вид рекреаційної діяльності завдає більшої шкоди навколишньому середовищу — регламентований чи самодіяльний — і чому?
45. Антропоцентричні та натуроцентричні моделі рекреаційної діяльності.
46. Основні характеристики елементарних рекреаційних занять. Типи рекреаційної діяльності.
47. Основи моделювання елементарних рекреаційних занять.

48. Рекреаційна система та територіальна рекреаційна система: основні визначення, властивості, функції.
49. Основні територіальні рекреаційні системи України.
50. Принципи виділення перспективних рекреаційних територій.
51. Ієрархічність рекреаційних територій.
52. Яким чином поділяються природні ресурси у структурному плані щодо використання їх людиною?
53. Які групи природних ресурсів можуть класифікуватися за належністю того чи іншого класу або явищ природи?
54. Яка класифікація відображує проблему раціонального використання природних ресурсів?
55. Яким чином розрізняються природні ресурси?
56. Що відображає економічна оцінка природних умов та природних ресурсів?
57. Які існують групи економічних оцінок природних чинників?
58. Що є матеріальною передумовою формування рекреаційної галузі народного господарства?
59. Які виділяють типи рекреаційних ресурсів?
60. В чому полягає специфіка основних моделей рекреаційної діяльності?
61. Що таке «рекреаційне проектування»?
62. Назвіть основні властивості елементарних рекреаційних занять.
63. Назвіть основні критерії типізації рекреаційної діяльності.
64. Що Ви розумієте під «циклом рекреаційних занять», які вимоги до їх конструювання?
65. В чому суть основних територіальних рекреаційних систем України?
66. Охарактеризуйте принципи виділення перспективних рекреаційних територій.
67. В чому полягає особливість ієрархічності рекреаційних територій.
68. В чому полягає специфіка основних моделей рекреаційної діяльності?
69. Що таке «рекреаційне проектування»?
70. Назвіть основні властивості елементарних рекреаційних занять.
71. Назвіть основні критерії типізації рекреаційної діяльності.
72. Що Ви розумієте під «циклом рекреаційних занять», які вимоги до їх конструювання?
73. . Що є відмінною рисою при розгляді термінів «потенціал» і «ресурс»?
74. Що таке туристичний потенціал?
75. Що таке оцінювання туристичних ресурсів?
76. Яка існує схема процесу оцінювання?
77. З яких позицій можливе проведення оцінки туристичних ресурсів?

- 78.** Який тип оцінки відображує вплив природних явищ і об'єктів на стан людини?
- 79.** У якому типі оцінки стан людини відображується такими складовими як комфортність, привабливість, екзотичність?
- 80.** До якого типу оцінних методів відносяться розрахунок показників: міра туристичного навантаження і місткість території?
- 81.** Які підходи використовуються при виборі критеріїв економічної оцінки туристичних ресурсів?
- 82.** Який показник психолого-естетичної оцінки використовує одиниці вимірювання площини кута?
- 83.** Який показник психолого-естетичної оцінки відображує природні та антропогенні явища або об'єкти, які зустрічаються тільки в одному місці земної кулі?
- 84.** Який показник психолого-естетичної оцінки вимірюється частотою, з якою зустрічаються ті або інші природні та антропогенні об'єкти відносно місцеперебування відпочиваючих?
- 85.** Який показник характеризується чисельністю туристів на одиницю площі за певний період?
- 86.** Охарактеризувати поняття кольоротерапії.
- 87.** Яким чином можливо охарактеризувати різні кольори?
- 88.** Як впливає колір на стан здоров'я людини?
- 89.** Які складові арт-терапії Вам знайомі?
- 90.** Які дослідження були проведені вченими різних країн з питання музикотерапії?
- 91.** Що включає поняття апітерапія?
- 92.** Яким чином апітерапія впливає на стан здоров'я людини?
- 93.** Чим визначається лікувальний вплив меду на організм людини?
- 94.** Розкрити сутність поняття анімалотерапії.
- 95.** Який вплив здійснюється від спілкування с дельфінами на стан здоров'я людини?
- 96.** Що необхідно відносити до рекреаційних кліматичних ресурсів?
- 97.** Які чинники впливають на розподіл типів погоди?
- 98.** Яка існує класифікація погоди, що відображує її різноманіття?
- 99.** Які існують типи клімату та погоди?
- 100.** Які існують види кліматотерапії?
- 101.** Що собою уявляє аеротерапія, які використовуються методи оздоровлення людини?
- 102.** Як впливає на організм людини геліотерапія?
- 103.** Як впливає на організм людини світові промені.

- 104.** Які існують перспективи розвитку рекреаційних водних ресурсів України?
- 105.** Чи існують в Україні можливості для розвитку водного туризму?
- 106.** Яке значення мають озера для розвитку рекреації України?
- 107.** Як можливо охарактеризувати пляжі. Дати характеристику найкращих пляжів України, де вони розташовані?
- 108.** В яких джерелах уперше згадується про водолікування?
Який температурний режим є найбільш сприятливим при водолікуванні?
- 109.** Які існують види водного лікування?
- 110.** З якою метою людина застосовує водолікування?
- 111.** Надати класифікацію біотичних ресурсів.
- 112.** Які чинники впливають на розміщення лісів в Україні?
- 113.** Яка функція лісу є найбільш важливою?
- 114.** На які групи підрозділяються ліси в залежності від корисних функцій?
- 115.** Який вплив на оздоровлення людини справляють фітонциди?
- 116.** Яким чином підрозділяються рекреаційні ландшафти?
- 117.** Який вплив оказують ландшафти на психологічний стан людини?
- 118.** Яка існує класифікація ландшафтів?
- 119.** Яким чином можливо дати оцінку ландшафтам?
- 120.** Які чинники сприяли розвитку бальнеології в Україні?
- 121.** Яка основна характеристика мінеральних вод визначає їх лікувальний вплив на людину?
- 122.** Яким чином підрозділяються мінеральні води в залежності від хімічного складу?
- 123.** Що таке лікувальні грязі?
- 124.** Які існують види лікувальних грязей?
- 125.** Чим визначається лікувальний вплив озокериту на людину?
- 126.** Які грязі в залежності від їх походження та структури сприяють лікуванню людини?
- 127.** Що являє собою поняття «вид туризму»?
- 128.** Назвіть основні класифікації туризму за видами.
- 129.** В чому виявляється специфіка класифікації туризму за формами.
- 130.** Охарактеризуйте основні класифікації туризму за формами.
- 131.** Назвіть основні фактори формування туристського регіону.
- 132.** Сформулюйте уявлення про регіональний туризм.
- 133.** Які необхідні умови та фактори для розвитку регіонального туризму
- 134.** Яким чином співвідносяться поняття «туристський центр» та «центр туризму»?
- 135.** Розкрийте основні фактори формування туристських центрів.

- 136.** Що Ви розумієте під поняттям «туристський центр»?
- 137.** Які підходи існують до вивчення туристських центрів?
- 138.** Наведіть основні проблеми «зеленої» модернізації сфери рекреації та туризму.
- 139.** Яка основна сутність концепції «зеленої» економіки в контексті сталого розвитку?
- 140.** Яку декларацію прийняла конференція ООН «Ріо+20» у 2012р. В чому полягає її значення для суспільства?
- 141.** Охарактеризуйте сучасний стан України з огляду глобальних проблем сталого розвитку.
- 142.** Наведіть основні принципи формування «зеленої» стратегії розвитку рекреації та туризму в регіоні.
- 143.** Що стримує якісний розвиток інфраструктури сфери туризму у Вашому регіоні?
- 144.** Які фактори сприяють впровадженню заходів переходу до «зеленої» економіки в Причорноморських регіонах України?
- 145.** У чому особливості рекреаційного комплексу України?
- 146.** Охарактеризуйте основні рекреаційні райони України.
- 147.** Охарактеризуйте рекреаційні ресурси кожного рекреаційного району України.
- 148.** Оцініть рекреаційний потенціал рекреаційних районів України.
- 149.** В чому полягають проблеми розвитку рекреаційної галузі в нашій державі?
- 150.** За рахунок чого можливе розширення площ системи курортно-рекреаційних територій в Україні?
- 151.** Дайте визначення поняттю «рекреаційне природокористування».
- 152.** Які є наявні в Україні рекреаційні зони?
- 153.** Що є об'єктом вивчення рекреаційного природокористування?
- 154.** В чому виявляється вплив рекреаційної діяльності на природне середовище?
- 155.** Назвіть шляхи запобігання деградації природних комплексів при рекреаційному використанні території.
- 156.** Які специфічні особливості притаманні рекреаційному природокористуванню?
- 157.** Охарактеризуйте три основні функції рекреаційного природокористування.
- 158.** В чому полягає дія адміністративно-правового інструменту охорони природи?
- 159.** Сутність поняття «рекреаційна дигресія», її стадії.
- 160.** Які інструменти регулювання чисельності відпочиваючих використовуються при організації рекреаційної діяльності на природних територіях?

161. З якою метою проводиться функціональне зонування рекреаційних територій?

162. Який зміст поняття «рекреаційне навантаження», якими методами воно вимірюється?

163. Охарактеризуйте основні напрямки змін в рекреаційному комплексі України, що відбуваються з часу набуття країною незалежності.

164. Назвіть та розкрийте найперспективніші напрямки розвитку рекреаційної сфери України.

165. Назвіть та охарактеризуйте основні нормативно-правові акти, що регулюють розвиток туристсько-рекреаційної сфери в Україні.

166. В чому полягають перспективи підготовки кадрів для сфери рекреації і туризму?

167. Як можна визначити поняття «відповідальний» туризм?

168. Наведіть основні принципи концепції сталого розвитку туризму і рекреації.

169. В чому полягає співробітництво UNWTO і корпорації Microsoft в сфері рекреації та туризму?

170. Як впливає екологічний туризм на збереження біорізноманіття?

171. Які фактори впливають на розвиток «природного» туризму в Україні?

172. Наведіть напрями культурного шляху «Віа Регія» в Україні?

173. В чому полягають основні принципи державної екологічної політики в Україні?

174. Охарактеризуйте сучасні проблеми екологізації рекреаційно-туристичної діяльності.

175. Які напрями формування екологічної мережі в Україні?

176. Наведіть структуру екологічної мережі

9. Методи навчання.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, які використовуються при вивченні дисципліни:

1) в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція); наочні (ілюстрація, демонстрація);

2) в аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні);

3) в аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача;

4) в аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, статті, тези);

5) в аспекті самостійної діяльності: навчальний модуль: питання типу «есе»; вибіркові тести.

10. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» є лекції, практичні заняття, консультації, самостійна індивідуальна робота студентів.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, виконання курсової роботи та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

При вивченні навчальної дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий та відстрочений.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням предмету з метою визначення рівня підготовки студентів з відповідних дисциплін, які формують базу для його опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті по питаннях, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати вхідного контролю враховують при коригуванні завдань для самостійної роботи студентів.

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Рубіжний модульний контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисциплінозмістового модуля. Рубіжний модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Семестровий контроль з дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з **«Положенням про**

екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Екзамен – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного модульного контролю та підсумкової атестації). За рівнем виділяють такі види контролю: самоконтроль, кафедральний, факультетський, ректорський та міністерський.

Самоконтроль при вивченні дисципліни «Рекреалогія і курортна справа» призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу. З цією метою у робочій програмі навчальної дисципліни передбачаються питання для самоконтролю.

11. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи РНР (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$

12. Методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни «Рекреалогія і курортна справа».

2. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни.
3. Методичні вказівки до проведення практичних занять.
4. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.

13. Рекомендована література

Основна

1. Балашова Р. І. Організація діяльності туристичного підприємства : навч. посібник / Р. І. Балашова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 184с.
2. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посібник / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 178 с.
3. Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: навч.-метод. посібн. / Г.М. Гуменюк. – Ів.-Франк.: «НАІР», 2014. – 364 с.
4. Кифяк В. Ф. Організація туризму : навч. посібник / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 344с.
5. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, В. В. Худо. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
6. Мельниченко С. В. Інформаційні технології у туристичній індустрії : підручник / С. В. Мельниченко, Н. І. Ведмідь. – К. : КНТЕУ, 2011. – 280 с.
7. Писаревський І.М. Організація туризму: підручн. /І.М. Писаревський,С.О. Погасій, І.Б. Андренко, М.М. Поколодна, І.В. Сегеда. – Харків, 2008. – 541 с.
8. Туроперейтинг : підручн. / за заг. ред. В. Я. Брича [В. Я. Брич, О.Є. Гарбера, О. Я. Гугул, С. І. Гунько, В. А. Даниленко-Кульчицька, М. З. Домбровський, С. П. Крамарчук, Я. О. Мариняк, М. Б. Нагара, А. О. Оливко, В. І. Охота, І. О. Продан, І. Р. Рудкевич, І. В. Скавронська]. – Тернопіль: Економ. Думка ТНЕУ, 2017. – 440 с.
9. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії: навч. посібник / Н. В. Чорненька. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Атіка, 2009. – 392 с.

Додаткова

10. Левицька І.В., Чорна Л.О., Корж Н.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вінниця: ПП «ТД Едельвейс і К», 2008. 369 с.
11. Левицька І.В., Корж Н.В., Кізюн А.Г., Онищук Н.В. Стратегія розвитку регіонального туризму: монографія. Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2013. 192 с.
12. Левицька І.В. Маркетингове управління процесом формування туристичного продукту суб'єктами господарської діяльності. Менеджмент суб'єктів господарювання в умовах забезпечення сталого розвитку: кол.

монографія / за заг. ред.. д.е.н., проф. Тарасюк Г.М. Житомир: ЖДТУ, 2017. 300 с. (С.259-275)

13. Левицька І.В., Корж Н.В., Онищук Н.В. Готельна справа: навчальний посібник. Вінниця: «ПП «ТД Едельвейс і К», 2015. 580 с.
14. Левицька І.В., Климчук А.О. Оцінка ефективності діяльності ресторанного господарства України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 3. С. 56-61.
15. Левицька І.В. Формування попиту та стимулювання збуту послуг готельних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019, № 4. С. 43-50
16. Левицька І.В. Стратегія ефективного використання і розвитку підприємств туристично-рекреаційної сфери. Формування ринкових відносин. 2018. №6. Т.2 С. 54-62.
17. Левицька І.В., Климчук А.О. Механізм формування конкурентоспроможності готельних підприємств. Бізнесінформ. Харків, 2018. №9 (488). С. 232-238.
18. Левицька І.В., Климчук А.О. Формування стратегії управління персоналом в системі ефективного управління підприємством. Формування ринкових відносин в Україні. 2019. Вип. 7-8. С. 68-74
19. Levytska I.V., Mykytsei T.D. Current situation of the tourist industry in Ukraine: problems of development and ways of improvement. Біоекономіка і аграрний бізнес. 2020. №1. С. 63-72.
20. Levytska I., Klymchuk A., Biletska N., Kotseruba N. Strategy of tourism development for the middle-sized town: from scenarios to strategic maps. Journal of Environmental Management and Tourism/ 2020. Volume XI, Issue 6(46). S. 1445-1454.
21. Левицька І.В., Климчук О.А., Басюк Д.І., Москвічова О.С. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир: «ПП «ТД Едельвейс і К», 2020. 488 с
22. Герасименко В. Ліцензування туристичної діяльності в Україні в контексті міжнародного досвіду / В. Герасименко, С. Галасюк // Журнал європейської економіки. – 2011. – №4. – С.405-417.
23. Городня Т. А. Економіка туризму: теорія і практика : навч. посібник / Т. А. Городня, А. Ф. Щербак. – К. : Кондор, 2012. – 436 с.
24. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» Закон України від 20 листопада 2003 р. № 1300-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 13.С. 434-452

Інтернет- ресурси

1. <http://www.tourism.gov.ua/> – Сайт державної туристичної адміністрації.
2. <http://www.world-tourism.org/> – Сайт з інформацією про розвиток світового туризму.
3. Офіційний сайт Державного агентства України з туризму і курортів. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/ua/>
4. <http://www.igh.ras.ru/> – Сайтотека енциклопедичної літератури.
5. Офіційний веб-сайт Туристичної Асоціації України. – Режим доступу: <http://www.tau.org.ua>
6. Офіційний веб-сайт Української асоціації туристичних агентств. – Режим доступу: <http://www.uata.com.ua>
7. Офіційний веб-сайт Асоціації лідерів турбізнесу України (АЛТУ). – Режим доступу: <http://altu.com.ua>
8. Туристична бібліотека. - Режим доступу: <http://tourlib.net>
9. Маркетинг туризму. - Режим доступу: <http://tourism-marketing.ru>
10. http://rmat-english.narod.ru/slovar/slovar_r.htm – Туристський термінологічний словник (Зорін І.В., Квартальнов В.А.).